

TYPE

TYÖELÄMÄN PELISÄÄNNÖT

SAK

Työpolku

1.

Työn hakeminen

Mistä löydät tietoa työpaikoista?

Miten haet töitä?

Ansioluettelo, eli CV

Työhakemus

Työhaastattelu

2.

Työn aloittaminen

Laki

Työehtosopimus

Työsopimus

Työsuhteen eri muodot

3.

Työsuhteen perusasiat

Velvollisuudet

Perehdytys

Palkka ja palkkalaskelma

Työaika ja tauot

Kuka auttaa ongelmatilanteissa?

4.

Työsuhteen päättyminen

Miten työsuhde voi päättyä?

Irtisanomisajat

Oikeutesi, kun työsuhteesi päättyy

Jos jäät työttömäksi

3

Työsuhteen perusasiat

Oikeudet ja
velvollisuudet

Perehdytys

Palkka ja
palkkalaskelmat

Työaika ja tauot

Kuka auttaa
ongelmatilanteissa?

Kun olet töissä, sinulla on useita työhön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka tulevat suoraan laeista tai alalla käytettävästä työehtosopimuksesta.

Työntekijän oikeudet

- Sinulle tehdään kirjallinen työsopimus tai selvitys työn ehdoista. Saat tutustua sopimukseen etukäteen ja se solmitaan ennen työn aloittamista.
- Saat työstä kohtuullisen (laissa oleva määritelmä) tai alan työehtosopimuksen mukaisen palkan.
- Sinulla on ennalta määritellyt työajat, lepoajat ja ylitöistä maksetaan erillinen korvaus.
- Sinulle kuuluu lepoaika sekä työpäivän aikana että työaikojen välissä sekä lomaa. Pituudet on määritelty laissa ja työehtosopimuksissa.
- Työ ei saa vahingoittaa sinua fyysisesti eikä henkisesti. Sinulla on oikeus sairastaa ja mahdollisuus kertoa epäkohdista ilman, että siitä tulee sinulle seurauksia.

Työntekijän velvollisuudet

- Tule ajoissa töihin – työvaatteet on oltava päällä ja sinun työpisteellä, kun työvuoro alkaa.
- Tee kaikki työnantajan määräämät tehtävät reippaasti mutta huolellisesti. Työnantajalla on lakiin perustuva oikeus johtaa ja valvoa työtä.
- Älä kerro työnantajasi salaisia asioita muille.
- Jos sairastut, ilmoita siitä työnantajallesi mahdollisimman pian.
- Noudata työpaikan turvallisuusohjeita. Ilmoita työnantajalle, jos huomaat työpaikalla asioita, jotka lisäävät työn vaaroja, esimerkiksi rikkoutunut työväline.

Sinulla on oikeus perehdytykseen

Kun aloitat uuden työn, työnantajan täytyy opastaa eli perehdyttää sinut uusiin työtehtäviisi. Näin määrää laki.

Sinun täytyy saada tietoa esimerkiksi

- työturvallisuudesta, kuten laitteiden käytöstä ja turvallisesta liikkumisesta työpaikalla
- työtehtävistäsi
- työterveys- ja poissaolokäytännöistä
- Työaikakäytännöistä, kuten työtuntien merkitsemisestä
- tauoista, lepoajoista ja vapaista.

Jos et tiedä jotain, kysy!

Perehdytys ei pääty yhteen päivään, vaan sinulla on oikeus ja velvollisuus varmistaa, että teet asiat oikein.

Työstä saatu korvaus on palkka

Suomessa ei ole minimipalkkaa

- Suurimmalla osalla aloista työehtosopimus määrää, paljon palkkaa vähintään maksetaan.
- Laki ei määrittele minimipalkkaa, mutta sen mukaan työntekijälle on maksettava tavanomaista ja kohtuullista palkkaa.

Kun saat palkan, sinun pitää aina saada myös palkkalaskelma. Se kertoo, kuinka paljon palkkaa sinulle maksetaan.

Palkka maksetaan pankkitilille, palkkalaskelma tulee yleensä verkkopankkiin.

Bruttopalkka on palkka ennen veroja ja vähennyksiä. Se sisältää myös mahdolliset lisät (iltatyö, viikonlopputyö jne.)

Nettopalkka on summa, jonka saat tilillesi verojen ja vähennysten jälkeen.

BRUTTO

- verot
- vähennykset

NETTO

Esimerkiksi tältä voi näyttää palkkalaskelma

YRITYS OY

Etunimi Sukunimi
Työntekijäntie 1 A
45100 Kouvola

Maksupäivä
15.2.2025

Henkilötunnus
XXXXXX-XXXX

Maksetaan tilille
FIXX XXXX XXXX XXXX XX

Käytettävissä olevat lomapäivät: 10

Verokorttitiedot
Veroprosentti 12 %, Lisäprosentti 38,5 %

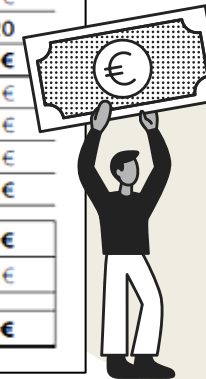
Palkkakausi
1.2.-28.2.2025

Ammattinimike
Myyjä

Työsuhteen aloituspäivä
15.2.2023

Uusi lomapäivien kertymä
27,5

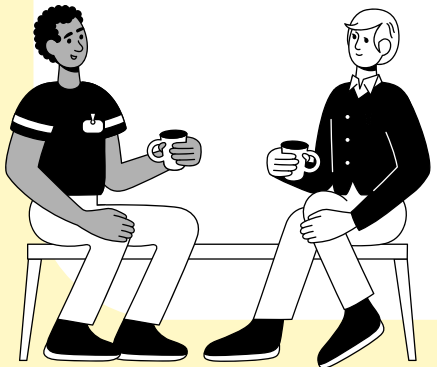
	Määrä	Yksikköhinta	Palkkajaksolla	Vuoden alusta
RAHAPALKKA				
BRUTTOPALKKA		14 € / t	2 240,00 €	4 480,00 €
Lauantailisä (20 %)	8	2,40 €	19,20 €	22,40 €
Sunnuntailisä (100 %)	8	14,00 €	112,00 €	112,00 €
Lisät yhteensä			131,20 €	131,20
Bruttopalkka yhteensä			2 371,20 €	4 611,20 €
Ennakkonpidätys (sis. sairausvakuutusmaksun 1,5 %)	12 %		284,52 €	553,34 €
Työeläkemaksu	7,15 %		169,53 €	345,84 €
Työttömyysvakuutusmaksu	0,59 %		13,99 €	27,21 €
Vähennykset yhteensä			468,04 €	926,39 €
NETTOPALKKA			1 903,16 €	3 684,81 €
Ay-jäsenmaksu	1,5 %		35,56 €	69,16 €
MAKSETAAN			1 867,60 €	3 615,15 €

Tauot

Yleensä yli neljän tunnin työpäiviin kuuluu vähintään yksi tauko. Niiden määrän voi tarkistaa työehtosopimuksesta.

Tarkista myös, onko tauko omaa aikaa, eli siitä ei makseta palkkaa, vai palkallinen tauko (ns. kahvitauko).

Työaika

Työaika on määritelty laissa. Se on voitu sopia lyhyemmäksi työehtosopimuksella.

- Lisätyö on työtä, jota tehdään työehtosopimuksessa sovitun työajan lisäksi (esimerkiksi osa-aikainen tekee pidemmän päivän).
- Ylityö on työtä, jota tehdään säännöllisen työajan (8 t päivässä) lisäksi.

Näihin tarvitaan työnantajan aloite eli älä tee ylityötä sopimatta siitä työnantajan kanssa.

Ylityöhön ei ole pakko suostua.

Esimerkkejä eri ikäisten työajasta ja tauoista

	Alle 15-vuotias	15–17-vuotias	18-vuotias ja vanhempi
Säännöllinen työaika	<ul style="list-style-type: none">• 7 t/vrk• 35 t/vko	<ul style="list-style-type: none">• 8 t/vrk• 40 t/vko	<ul style="list-style-type: none">• 8 t/vrk• 40 t/vko
Ylityö	Kielletty	Työaika enintään: <ul style="list-style-type: none">• 9 t/vrk• 48 t/vko	Työaika enintään: <ul style="list-style-type: none">• Ei vuorokautista, mutta 48 t/vko (4 kk:n jakson aikana keskimäärin)
Työajan sijoittelu	Klo 8–20	Klo 6–22	Ei vastaavia rajoituksia
Ruokatauko	30 min, jos työaika yli 4 t 30 min	30 min, jos työaika yli 4 t 30 min	30 min, jos työaika yli 6 t

Aikuisten työajoista on voitu sopia toisin työehtosopimuksella

Kuka auttaa työpaikalla ongelmatilanteissa?

Mikäli työpaikallasi ilmenee ongelmia, keskustele niistä ensin työnantajan kanssa.

- **Työsuojeluvaltuutettu** auttaa kaikkia työntekijöitä työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin liittyvissä asioissa ja tuntee niitä koskevat lait.
- **Luottamusmies/luottamusedustaja** toimii linkkinä työntekijöiden, ammattiliiton ja työnantajan välillä. Hän auttaa ammattiliiton jäseniä ja valvoo työehtosopimuksen noudattamista työpaikalla.
- Joskus voi tulla tarpeen ottaa viranomaiseen yhteyttä. Esimerkiksi työsuojeluviranomainen tai Rikosuhripäivystys auttavat tarvittaessa.

Ammattiliittoon kuuluvat työntekijät saavat apua ja neuvoja ammattiliitoltansa.

Lue lisää: www.liitot.fi

SAK:n työsuhdeneuvonta antaa perusneuvontaa kaikille työntekijöille. Kesäisin varsinkin nuorten työntekijöiden apuna on Kesäduunari-info. Nämä palvelut ovat maksuttomia ja niihin voi ottaa yhteyttä luottamuksella.

Lue lisää:

www.työelämänpelisäännöt.fi/apua

Osioon suunnitellut tehtävät

Näin lasket
palkkasi

Tunnista
sanaparien erot

Miten ratkaisisit
nämä tilanteet?

Mitä pitää
ottaa huomioon,
jos olet alaikäinen?

Lisää tietoa aiheesta löydät

www.työelämänpelisäännöt.fi → Työsuhteen perusasiat
tai Työelämän pelisäännöt -oppaasta.